

МІНІСТЕРСТВО НАУКИ І ОСВІТИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет романської філології і перекладу

Кафедра іспанської і новогрецької філології та перекладу

Допущено до захисту

«__» _____ року

Завідувач кафедри

_____ *Олена ЗАЛІСНОВА*

КУРСОВА РОБОТА

з філології на тему:

**«ЗАПОЗИЧЕННЯ ЯК ДЖЕРЕЛО ЗБАГАЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ТА
НОВОГРЕЦЬКОЇ МОВ»**

Студентки групи МЛГр16-21

Спеціальність 035 Філологія

Спеціалізація 035.081 Новогрецька мова і література
(переклад включно)

Освітня програма Новогрецька мова і література,
друга іноземна мова, переклад

Люльки Софії Олександрівни

Науковий керівник:

Петрова Галина Леонідівна, кандидат філологічних
наук, старший викладач кафедри іспанської і
новогрецької філології та перекладу.

Чотирибальна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

Члени комісії:

_____

(підпис)

_____

(прізвище та ініціали)

_____

(підпис)

_____

(прізвище та ініціали)

_____

(підпис)

_____

(прізвище та ініціали)

Київ 2024

АНОТАЦІЯ

Курсова робота досліджує явище запозичення як важливе джерело збагачення мов, зосереджуючись на українській та новогрецькій мовах в контексті культурного обміну та мовної взаємодії. Обговорюється роль мови-реципієнта у процесі взаємодії, включаючи процеси адаптації та інтеграції іншомовних елементів у власну лексику. Особлива увага приділяється формуванню інтернаціональної лексики та її ролі в культурному контексті.

Ключові слова: запозичення, мова-реципієнт, інтернаціональна лексика, іншомовні слова, культурний обмін.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЗАПОЗИЧЕНЬ	7
1.1. Поняття запозичення у лінгвістиці	7
1.2. Типи запозичень та їх класифікація	11
Висновки до Розділу I.	14
РОЗДІЛ 2. ЕТИМОЛОГІЧНИЙ ТА ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТИ ЗАПОЗИЧЕНЬ	Error! Bookmark not defined.6
2.1. Етапи запозичень. Історичний огляд	16
2.1.1. Етапи запозичень в новогрецькій мові	Error! Bookmark not defined.6
2.1.2. Етапи запозичень в українській мові	20
2.2. Особливості адаптації запозиченої лексики	Error! Bookmark not defined.2
Висновки до Розділу 2.	29
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	31
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	33
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДОВІДКОВИХ ДЖЕРЕЛ	35

ВСТУП

У сучасному світі мови постійно взаємодіють одна з одною, збагачуючись шляхом запозичення слів та виразів із різних культурних та мовних контекстів. Одним із цікавих аспектів цього процесу є запозичення, яке відіграє ключову роль у розвитку та збагаченні мовного складу. В рамках цієї курсової роботи розглядається запозичення як джерело збагачення української та новогрецької мов.

Українська та новогрецька мови мають давню та багату історію, а їх лексичний склад формувалася внаслідок тривалого процесу взаємодії з іншими мовами. У цій роботі ми зосередимося на аналізі процесу запозичення у цих мовах, історичних коренях запозичень, їх класифікації та впливу на розвиток лексики та культурної спадщини української та новогрецької мов.

Актуальність дослідження цієї теми роботи зумовлена тим, що в сучасному світі спостерігається інтенсивна культурна та мовна взаємодія між різними народами та країнами. Запозичення є невід'ємною частиною цього процесу та відіграють важливу роль у збагаченні лексики та структури мов. Дослідження запозичень в українській та новогрецькій мовах дозволяє глибше зрозуміти механізми та тенденції цього процесу у цих мовах. Аналіз також допомагає виявити особливості адаптації запозичених елементів та їх вплив на лексичне багатство та культурну спадщину цих мов. Таке дослідження актуальне для лінгвістики, культурології та соціолінгвістики, оскільки дозволяє більш повно описати та проаналізувати процеси взаємодії та впливу між різними мовними спільнотами.

Метою даної курсової роботи є аналіз запозичень в українській та новогрецькій мовах з метою розуміння його ролі як джерела збагачення лексичного складу.

Для досягнення цієї мети необхідно вирішити наступні **завдання**:

- визначити поняття та охарактеризувати сутність запозичення;
- класифікувати запозичення;
- виявити основні джерела запозичень в новогрецькій та українській мовах;
- простежити шлях запозичення з мови-джерела в мову-реципієнт.

Об'єктом дослідження у рамках теми даної роботи виступають запозичення в українській та новогрецькій мовах.

Предметом дослідження є особливості запозичення та їх роль у збагаченні словникового запасу та культурного контексту у цих мовах.

Методами дослідження є:

- зіставний метод;
- словотвірний аналіз;
- аналіз суцільної вибірки;
- описовий.

Структура роботи:

Робота складається із вступу, двох розділів, кожен з яких присвячений аналізу певних аспектів запозичення в українській та новогрецькій мовах, висновків та списку використаних джерел.

У вступі визначається мета та завдання дослідження.

У Розділі 1 аналізуються теоретичні аспекти дослідження запозичення, а саме типи та класифікації запозичень й саме поняття запозичення.

У Розділі 2 висвітлюється адаптація запозичень в новогрецькій та українській мовах та історичний контекст запозичення.

У висновках представлені узагальнення результатів дослідження та перспективи їх подальшого розвитку.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЗАПОЗИЧЕНЬ

1.1. Поняття запозичення у лінгвістиці

Запозичення в мовознавстві завжди викликало глибокий інтерес серед вчених, і це явище займає одне з головних місць в лінгвістичних дослідженнях протягом багатьох десятиліть. Чимало видатних вчених, як вітчизняних (Плющ М. Я., Панькин В. М., Кочерган М. та ін.), так і зарубіжних (У. Вайнрайт, А. Вашек, Б. Кавранен, Л. Доруна, А. Мартіне, А. Розетті, К. Сендфілд, О. Савахо, Г. Шукхардт, Е. Хауген, Анастасіаді-Сімоніді А., Бабіньотис Г., Петруніас Е. та ін.), звертали увагу на феномен запозичення з різних сторін, намагаючись розкрити його сутність. Оскільки запозичення являє собою багатогранне поняття, дослідники пропонували різні підходи до його трактування і це призвело до розбіжностей в уявленнях про те, що насправді означає цей термін.

Отже, відомий лінгвіст Л. Блумфілд розглядає запозичення як процес, пов'язаний з адаптацією нових явищ у мовному середовищі. Він підкреслює, що кожен мовний колектив навчається щось нове у своїх сусідів. За його словами, це сприяє взаємному обміну між різними культурами й мовами, що відображається у словниковому складі мови. [4]

У сфері мовознавства, особливо в рамках теорій, що стосуються дослідження поняттєво-термінологічного апарату, спостерігається певна неоднозначність у технічній номенклатурі, що стосується визначення терміна «запозичення». Різноманітні механізми термінології та лексичні позначення, які використовуються для опису лексичних конструкцій, потребують уважного аналізу від дослідників. Це можна пояснити складністю створення дефініцій з різних точок зору та прийнятних визначень того чи іншого терміна.

Хоча вже протягом не одного десятиліття проводяться дослідження різних аспектів цієї проблеми, залишається багато невідомого. Окремі результати досліджень часто суперечать одне одному або визначені недостатньо точно. Однією з таких проблем є питання про зміст та обсяг понять, які позначаються поняттям *іншомовне слово*. Також в науковій літературі немає чіткого і послідовного розмежування між іншими термінологічними назвами, які належать до сфери запозичення, переважно за походженням. Наприклад, розрізняють іншомовну лексику, інтернаціоналізми, варваризми, псевдоінтернаціоналізми, запозичену та успадковану лексику, лексику іншомовного походження, іншомовні вкраплення, іншомовні запозичення, лексику іншомовного походження, та інше.

У мовознавстві прийнято розрізняти два види запозичень: загальні запозичення та іншомовні слова, залежно від часу їх запозичення та ступеня асиміляції в мовну систему. Отже, для більш точного розуміння поняття лексичного запозичення потрібно провести уточнення. Усі викладені вище терміни відносяться до слів, які були взяті з іншої мови або джерела та введені в мову приймаючої спільноти. Проте лінгвісти часто роблять різницю між цими термінами, надаючи перевагу певним з них в залежності від конкретного контексту чи аспекту дослідження [20].

За твердженням У. Вайнрайха, головною причиною взяття іншомовних слів у мову є необхідність найменувати нові явища. Якщо запозичення вносить зовсім нове значення, воно майже не впливає на словник приймаючої мови. У іншому випадку перенесення або відтворення іншомовних слів може впливати на словник в один із трьох способів:

- 1) спричиняє змішання значень нових і старих слів;
- 2) може привести до зникнення давнього слова;
- 3) зберігає як нове, так і старе слова, але присвоює їм специфічні значення [8].

У праці «Мовознавство» Бодуен де Куртене (1963) зауважує, що «...шляхом аналізу запозичених слів можна досить точно визначити вплив одного культурного середовища на інше» [6, с. 97].

О. П. Бодик, відомий дослідник, у своїх роботах розглядає запозичені слова як іншомовні терміни, які повністю вплинули на мову, що їх узяла. Він зауважує, що ці слова мають особливу властивість - люди сприймають їх як власні, не потребуючи пояснень стосовно їх форми або значення. У протилежність іншомовним словам, які зазвичай пояснюються у спеціалізованих словниках, запозичені слова часто включені до загальних словників разом з іншою лексикою [5, с. 142].

Інші вчені, такі як В. Шпербер, розглядають запозичення, переважно, з точки зору структури. Вони визначають цей процес як перехід від однієї мови до іншої за допомогою заміни звуків та граматичних елементів, які актуальні у певний час, а також використання окремих суфіксів [20, с. 388].

Термін запозичення широко вживається для опису як іншомовних слів, так і тих, що були запозичені, нехтуючи різницею у ступені адаптації в мові-реципієнті.

Погоджуючись з трактуванням поняття запозичення, яке пропонує «Енциклопедія української мови», що визначає його як процес перенесення звуку, морфеми, слова або його окремого значення, фразеологізму, синтаксичної конструкції із однієї мови-реципієнта в іншу, а також сам процес подібного перенесення, Л. М. Архипенко пропонує додаткове розуміння цього поняття: «причому елементи чужої мови, асимілюючись мовою-одержувачем, у свою чергу певним чином впливають на систему мови, яка запозичує» [28, с. 36].

У понятті запозичення враховуються два аспекти, які Ж. Марузо чітко визначив. У лінгвістичному словнику він пояснює, що цей термін охоплює

як процес, коли одна мова адаптує елементи іншої мови, так і самі запозичені елементи [29].

Е. Хауген розрізняє процес та результат запозичення, а О. О. Селіванова описує запозичення як процес введення морфем, слів або висловів іншої мови в мову-одержувач. Запозичені слова становлять один із шляхів поповнення словника мови, разом з процесом словотворення [21].

Дослідники старалися визначити термін "запозичення" з різних точок зору. Ураховуючи різноманітність підходів до цього явища та його термінологічного визначення в інших мовах, поняття "запозичення" не є чітко визначеним навіть у межах однієї лінгвістичної традиції. Наприклад, у західноєвропейській лінгвістиці використовуються терміни "гібридизація" та "кросинг". "Гібридизація" означає взаємодію між мовами, які не є близькоспорідненими або зовсім не спорідненими, тоді як "кросинг" означає взаємодію між мовами, які є близькоспорідненими або зовсім не спорідненими [8].

Л. Кислюк розуміє запозичення як "...результат процесу міжмовного контакту, прямого чи опосередкованого, і один із результатів процесу виявлення синхронної динаміки лексичних підсистем сучасних мов». Автор використовує термін "запозичення" у вузькому значенні, вказуючи на нову лексичну одиницю запозичення, яка моделює мову в морфологічному та прагматичному плані [13].

Таким чином, вищезазначене є підставою стверджувати, що поняття запозичення є складним і багатогранним явищем у лінгвістиці. Це свідчить про те, що запозичення є не лише простим перенесенням вже існуючих елементів з однієї мови в іншу, а й процесом органічного засвоєння системою мови, а також пристосуванням до її власних потреб, формальної та семантичної трансформації в рамках іншої мовної системи. Водночас запозиченнями можуть стати і слова, які потрапляють до мови зовнішнім шляхом. Взаємодія між мовами взаємно впливає та збагачує лексичний

склад кожної з них. Однак у термінології та розумінні процесів, пов'язаних із запозиченням, існують неоднозначності. Подальші роз'яснення та дослідження цього поняття потрібні для того, щоб краще зрозуміти його природу та функціональні механізми в мовному просторі.

1.2. Типи запозичень та їх класифікація

При вивченні проблематики використання іншомовних слів, однією з найбільш складних труднощів є розрізнення термінів, що описують цей тип лексики. У мовознавчій літературі використовуються різноманітні вирази: «іншомовні вкраплення» та «запозичення», «іноземні слова» та «варваризми», «інтернаціоналізми» та інші. Найвідомішим терміном для позначення слів, що прийшли з інших мов, є запозичення. Запозичення, з іншого боку, можна визначити як процес асиміляції елементів іноземної мови мовою-одержувачем, а також як самі запозичені елементи.

I. Кочан класифікує слова, запозичені з інших мов, на дві категорії:

- 1) ті, що увійшли в мову без змін;
- 2) ті, що пройшли адаптацію до української мови, отримали національний афікс або стали невідрізними від українських слів, і вже не розглядаються як запозичення [14].

О. Мороховський стверджує, що можна виділити два основних типи запозичень. По-перше, це запозичені навички або моделі мовної діяльності, які використовуються для вираження думок на рідній мові й, в певному відношенні, модифікуються. Цей тип є рідкісним і пов'язаний з використанням засобів іншої мови. По-друге, це запозичені засоби, які пройшли модифікацію системою навичок мови. Цей тип є найпоширенішим, і це запозичення засобів не впливає на застосування моделей їх використання [16].

За А. Марті, лексику іноземної мови за ступенем асиміляції мовою, що приймає, можна поділити на:

- 1) запозичення, асимільовані в іншу лексичну систему;
- 2) частково асимільовані іншомовні слова;
- 3) чужі слова;
- 4) стійкі запозичення, підпорядковані мовній системі. Вони виконують номінативну, понятійну та диференційну функції;
- 5) запозичення, що вже підпорядковані мовній системі, але все ще стилістично обмежені (переважно писемні);
- 6) тимчасові запозичення (з тлумаченням і поясненням), які не повністю засвоєні в мові [22].

Е. Хауген запропонував ідею структурної диференціації запозичень і він виділив три граматичних типи іншомовних слів. Перший тип - це слова без морфологічної заміни, які повністю відповідають початковій формі мови-джерела. Другий тип - це слова з частковою морфологічною заміною. Третій тип - це слова з повною морфологічною заміною, що включають в себе запозичення або семантичні запозичення [21].

А.Д. Олійник у своєму дослідженні запозичень-англіцизмів розрізняє три види запозичень: матеріальні, перекладні та напівзапозичені слова. Матеріальні запозичення полягають у використанні не лише значення слова, а і його матеріальних елементів. Серед них можна виділити «чисті» запозичення, які ще не набули широкого міжнародного вжитку, такі як екстерналії (англ. *externalities* - «зовнішні впливи позаекономічного характеру»). Інша категорія - інтернаціоналізми на греко-латинській основі, як, наприклад, слово «монополія» [17].

Поняття перекладних кальок можна розчленувати на дві категорії:

1) структурні кальки, які утворюються за допомогою поморфемного перекладу. Слово «заміщення» є прикладом структурної кальки, яка виникла внаслідок перекладу з англійської мови (англ. *substitution*).

2) семантичні лексеми, які отримують певне значення через вплив мови оригіналу. Наприклад, термін *уподобання споживачів* є прикладом семантичної лексеми, що перекладена з англійської мови (англ. *consumer preferences*).

Існує також поняття напівкальок, яке представляє собою гібридне слово, що складається з двох компонентів. Перший компонент є матеріально запозиченим, тобто він походить з іншої мови, а другий - це калькований компонент. Наприклад, термін *ефект доходу* є прикладом напівкальки, де перший компонент (ефект) запозичений, а другий (доходу) - калькований, з англійської мови (англ. *income effect*) [17].

Таким чином, з класифікації іншомовних слів, запропонованої А.Д. Олійником, особливе місце серед запозичень займають інтернаціональні лексеми. Однак варто зауважити, що в різних дослідженнях відношення між інтернаціоналізмами та запозиченнями розглядається по-різному. В основному інтернаціональні лексеми розглядаються як складова частина запозичень.

Детальніше питання лексичного калькування аналізує Ю.О. Жлуктенко. Він зауважує, що калькування є характерною формою взаємодії мов, коли багато людей вже добре володіють іншою мовою і автоматично передають її моделі у свою власну мову [11].

У контексті вивчення кальок, як зазначає Жлуктенко, можна відзначити різні види лексичних одиниць, які можуть калькуватися. Це можуть бути окремі слова, такі як *daily*, яке може перетворитися на «щоденна газета». Також, це можуть бути словосполучення, як «*water colours*», яке може бути перекладено як «акварельні фарби» або «водяні фарби». І, нарешті, це

можуть бути фразеологічні одиниці, наприклад, *to take a picture*, яке можна перекласти як *взяти фотографію* або *сфотографуватися* [11].

У своїй дослідницькій праці, Е. Гауген розглядає два типи семантичних запозичень:

1) запозичення-синонім, коли нове значення слова в мові-реципієнті схоже на його первісне значення;

2) запозичення-омонім, коли нове значення відрізняється від первісного. Наприклад, слово *«futurist»* має три значення, з останнім прикладом запозичення-синоніма. Початково воно походило з богословської філософії, яка тлумачила біблійні пророцтва, але пізніше набуло значення людини, що передбачає майбутнє. Так, всі три значення мають спільне: вони описують людину, що віддана певній філософії [21].

Висновки до розділу 1

Поняття запозичення є предметом жвавих дискусій серед дослідників, оскільки узгодження на одному визначенні запозичення виявляється складним завдяки його багатоаспектності. Це явище розглядається з різних точок зору, що робить його багатоаспектним. У контексті широкого розуміння запозичення його можна визначити як процес узяття мовою елементів іншомовної лексики, а також як результат цього процесу – саме запозичене слово.

Розуміння поняття запозичення та основних підходів до його вивчення є важливим кроком для подальшого аналізу конкретних прикладів запозичень українською та новогрецькою мовами.

Ми з'ясували також, що запозичення можна класифікувати залежно від їх інтеграції в мову та впливу моделі використання мови. Запозичення також можуть бути класифіковані на основі їхньої морфологічної заміни у

мові-реципієнті та їх граматичного типу. Крім того, існують перекладацькі кальки, які можуть бути структурними, семантичними або поєднувати в собі те й інше. Кальки можуть бути застосовані до окремих слів, фраз або фразеологічних одиниць і можуть включати запозичення синонімів або омонімів.

Класифікації запозичень відіграють важливу роль у розрізненні їх за джерелом походження, ступенем асиміляції та іншими аспектами. Класифікація запозичень також дозволяє систематизувати різноманітність запозичень і виявити загальні закономірності в їх появі та вживанні та у розумінні різноманітних його варіацій.

РОЗДІЛ 2

ЕТИМОЛОГІЧНИЙ ТА ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЗАПОЗИЧЕНЬ

2.1. Етапи запозичень. Історичний огляд

2.1.1. Етапи запозичення в новогрецькій мові

При аналізі лексичного складу грецької мови виявляється, що більшість слів у ній відчуються як автентично грецькі, окрім тих, що за формою вказують на своє зарубіжне походження. Проте таких слів у грецькій мові не так багато. Основна частина словникового складу сприймається сучасною мовою як грецькі слова, незалежно від їхнього справжнього походження. До істинно грецьких належать слова, відомі з давньогрецького періоду. Решта словникового складу мови складають слова з інших мов, що прийшли з латинської, турецької, німецької, французької, англійської та інших: *σπίτι* - дім (лат.), *παντελόни* - брюки (італ.) [23, с. 23].

Згідно з класифікацією, яку, враховуючи закони розвитку та зміни лексики мови, а також історичні факти, що вплинули на формування словникового складу грецької мови, Константин Іліас наводить у своєму словнику «Λεξικό των ξένων λέξεων στην Ελληνική γλώσσα» - «Словник іноземних слів у грецькій мові», весь лексичний склад сучасної грецької мови можна розподілити на три основні шари:

Перший шар (період дохристиянський - перші століття нашої ери) - слова, які спочатку належали грецькій мові або проникали в неї з давнини до перших століть нашої ери, і відтоді існують в ній. До цієї категорії відносяться:

- 1) індоєвропейські слова (індоєвропейська лексика) – це слова, притаманні всім мовам індоєвропейської групи з епохи індоєвропейської спільноти і, як правило, мають відповідники в інших індоєвропейських мовах (терміни спорідненості (*η μητέρα* - мати, *ο πατέρας* - батько, *ο υιός* - син, *η θυγατέρα* - донька), тварини (*το βόδι* - вол, *η αγελάδα* - корова, *η μύγα* - муха), рослини (*το δέντρο* - дерево), інші іменники, що виражають загальноприйняті поняття (*ο ουρανός* - небо, *η μέρα* - день), займенники (*εγώ* - я, *εκείνος* - той), чисельники (*ένα* - один, *δύο* - два, *δέκα* - десять), прислівники (*σήμερα* - сьогодні, *εμπρός* - вперед), більшість дієслів (*είμαι* - я є, *μένω* - жити));
- 2) слова до грецького періоду - лексика, запозичена від народів, що населяли територію сучасної Греції до появи на ній грецьких народів (*η θάλασσα* - море, *το νησί* - острів, *το χρυσάφι* - золото, *το κυπαρίσσι* - кипарис, *η Λάρισα* - Лариса, *ο Ζάκυνθος* - Закинф, *η Κόθηρα* - Кітіра, *ο Ιλισός* - Ілісос, *ο Κηφισός* - Кифісос), а також численні топоніми, запозичені з мови іллірійців (предки албанців), які населяли грецьку землю одночасно з греками або пізніше (*η Ιθάκη* - Ітака, *η Κέρκυρα* - Корфу, *η Μεθώνη* - Метоні, *η Βέροια* - Верія);
- 3) лексика, запозичена від східних народів, внаслідок торговельних і культурних зв'язків (з перської мови: *η αγγαρεία* - обов'язок, *ο παράδεισος* - рай; з фінікійської: *άλφα* - альфа, *βήτα* - бета, *η γάμα* - гамма; з іврити: *ο αρραβώνας* - заручини, обручка; з єгипетської мови: *η πυραμίδα* - піраміда);
- 4) лексика, яка прийшла з єврейських і (арамейських) мов в післякласичний період з поширенням християнства (*αμὴν* - амінь, *ο χερουβὶμ* - херувим, *το μάννα* - манна, *το Σάββατο* - субота, *το Πασχα* - Пасха, *η Μαρία* - Марія, *ο Μιχάλης* - Михайло);

5) латинська лексика (*η σίκαλη* - ржа, *η φασόλια* - квасоля, *το καλαμάρι* - каламар, *ο Μάρτιος* - березень, *ο Απρίλιος* - квітень, *το σπίτι* - будинок) [31].

Другий шар (перші століття нашої ери - початок 19 століття) - лексика, запозичена з різних мов внаслідок торговельних, культурних і військових зв'язків з іншими народами. До цього лексичного шару відносяться:

- 1) лексика, запозичена з балканських мов (*το κοτέτσι* - курник, *η γούστερα* - гусінь, *το Ζαγόρι* - Загор'я, *η Γρεβενά* - Гревена);
- 2) італійські запозичення (*το βέλο* - вуаль, *το καπέλο* - капелюх, *η βίδα* - гвинт, *шуруп*, *η σαλάτα* - салат, *η σούπα* - суп);
- 3) турецькі запозичення (*το γιαούρτι* - йогурт, *ο χαλβάς* - халва, *ο μανάβης* - овочевий торговець);
- 4) арабські лексичні запозичення (*ο βεζίρης* - візир, *ο χουρμάς* - фінік);

Третій шар (початок 19 століття - наші дні) - лексика сучасного періоду: наукові терміни, розмовна лексика, слова іноземного походження (запозичення з французької мови: *η ζακέτα* - жакет, *το μαγιό* - купальник, *μπεζ* - бежсвий, *η γκαρσονιέρα* - квартира-студія, *η καμπίνα* - туалет; англо-американські запозичення: *το τζιν* - джинси, *το πουλόβερ* - светр, *το κοκτέιλ* - коктейль, *το ούισκι* - віскі) [33].

У сучасній грецькій мові є запозичення також з числа інших мов, практично з кожної частини світу (що потрапили в грецьку найчастіше через посередників): угорське: *ουσάρος* (рицар); кельтське через латинь: *σαπούνι* (мило); індійські: *βεγγαλικά* (бенгальські вогні), *ρύζι* (рис), мексиканські через іспанську мову: *καкао* (какао), *σοκολάτα* (шоколад); полінезійське через англійську: *ταμπού* (табу) та інше.

У своєму дослідженні У. Пападопулу зазначає, що мешканці столиці Афіни частіше вживають автентичні вислови, ніж перекладені з англійської

мови, тоді як мешканці регіонів, навпаки, частіше користуються англіцизмами. Тож У. Пападопулу відносить до запозичень(англіцизмів) наступні словосполучення та ідіоми:

- *Αγοράζω χρόνο* (*I buy myself time*, замість *κερδίζω χρόνο* (досл., *вигравати час*)),
- *έχω δεύτερες σκέψεις* (*I have second thoughts*, замість *έχω αλλάζει γνώμη* (досл., *я змінив свою думку*)),
- *διαβάζω ανάμεσα στις γραμμές* (*to read between the lines*, замість *προσπαθώ να καταλάβω κάτι* (досл., *я намагаюсь щось зрозуміти*)),
- *σκέφτομαι έξω από το κουτί* (*to think outside the box*, замість *σκέφτομαι με δημιουργικό τρόπο* (досл., *думати креативно*)),
- *κάνω χρήματα* (*take money*, замість звичного *βγάζω χρήματα* (досл., *витягати гроші*)),
- *παίρνω φωτογραφία* (*take a picture*, замість *βγάζω φωτογραφία* (досл., *витягати фотографію*)),
- *πιάνω το λεωφορείο* (*catch the bus*, замість традиційного *παίρνω το λεωφορείο* (досл., *брати автобус*)),
- *κάνε μου έκπληξη* (*surprise me*, замість *για πες!* (досл., *ну, скажи!*)),
- *αν ήμουν στα παπούτσια σου* (*if I were in your shoes*, замість *αν ήμουν στη θέση σου* (досл., *якби я був на твоєму місці*)),
- *μέσα στο φόρεμά της* (*in her dress*, замість *φορώντας το φόρεμά της* (досл., *будучи в своїй сукні*)) [26].

Деякі з іноземних слів колись були грецькими, а потім знову повернулися до грецької мови вже у зміненій формі і іноді зі зміненим значенням. Грецькою мовою цей процес називається *αντιδάνειο*, тобто антизапозичення. Таким чином, давньогрецьке слово «*καμάρα*» (кімната) було запозичено латинською мовою, а потім повернулося до грецької в її сучасній формі і значенні «*κάμαρα, κάμαρη, κάμερα*» [26, с. 98].

Отже, у грецькій мові можна виділити запозичення з таких мов, як перська, фінікійська, єгипетська, арамейська, латинська, італійська, турецька, арабська, французька, англійська та американська, а також балканські та слов'янські мови.

Таким чином, лінгвістичні дослідження свідчать про те, що хоча значна кількість слів з'явилася в грецькій мові як синоніми до раніше існуючих слів давньогрецького походження, найбільша кількість запозичених слів усе ж усвідомлювалась у зв'язку з необхідністю вираження нових понять, що виникали в процесі розвитку суспільства та в процесі спілкування грецького народу з іншими народами. Деякі з них міцно увійшли в грецьку мову, інші досі відчуються як чужоземні елементи.

2.1.2. Етапи запозичення в українській мові

Українська мова багата на запозичення з різних культур та мов, що відображає її багатовікову історію взаємодії з різними етнічними групами та культурними центрами. Запозичення в українську мову відбувалися упродовж століть з різних мов, таких як половці, татари, польські та литовські культури у різні історичні періоди.

Перші запозичення в українську мову були пов'язані з періодом князівства та кочового способу життя, коли половці та інші тюркські племена вплинули на лексику українського народу. Прикладами таких запозичень можуть бути слова «*кобза*» (струнний музичний інструмент), «*січ*» (зміцнене поселення), які мають тюркське походження. А також *гарбу́з*, *кі́лим*, *ки́шміш*, *ота́ра*, *тума́н*, *тютю́н*, *итани́*, *ка́рий* [9].

У період Польсько-Литовської держави, яка включала значні території сучасної України, запозичення з польської та литовської мов стали активнішими. Наприклад, *зичити*, *брама*, *бавитись*, *обоятний*, *бидло*, *мужатка*, *пудло*, *жебрак*, *брудний*, *філіжанка*, *запалка*, *скарга*, *багно*, *жвавий* [9].

У результаті торговельних зв'язків з німецькими князівствами у XIII-XIV століттях українська мова збагатилася деякою кількістю запозичень, таких як «кошт», «варт», «ярмарок», «крам». Разом із розповсюдженням Магдебурзького права у XIV столітті, до лексики української мови ввійшла окрема адміністративно-правова термінологія, така як *рада*, *квит*, *тюрма*, *бургомістр*. У XVI-XVII століттях з німецької мови була запозичена будівельна лексика, наприклад, «*паркан*, «*кахлі*, «*брама*, «*крейда*, а також військова термінологія, така як «*капрал*, «*абишит*, «*брандмейстер*» [7].

У XVI-XVII століттях почали використовувати запозичені слова з французької мови в українській мові. Це сталося через вплив польського двору, який мав зв'язки з Францією, та через участь козацького війська в європейських країнах, де була запозичена військова лексика, така як *алебарда* - *alabarda*, *атака* - *attaque*, *бомбарда* - *bombarde*, *пістоль* - *pistolet*, а також дипломатична термінологія, наприклад, *аудієнція* - *audience*, *кондиція* - *condition*, *самісфакція* - *satisfaction* тощо. У XVIII столітті французький вплив серед козацької верхівки привів до змін у побуті та традиціях. Паралельно з українськими національними назвами страв, такими як *вареники*, *галушки*, *борщ*, з'явилися нові, такі як *бульйон* - *bouillon*, *десерт* - *dessert*, *шоколад* - *chocolat* тощо. Козацька старшина вважала престижним якщо у побуті були меблі такі, як *канана* - *canapé*, *комод* - *commode*, *фотеля* - *fauteuil*, *одягатися в камзол* - *camisole*, *сюртук* - *surtout*, *фрак* - *frac* [7].

У XIX столітті, з розвитком науки та промисловості, українська мова почала запозичувати англійські слова, такі як *гравітація* (*gravity*), *електроліз* (*electrolysis*), *інерція* (*inertia*), оскільки деякі галузі вже очолили англомовні країни. У XX столітті цей тренд посилювався, і англійські запозичення стали переважати, зокрема в галузях ринкової економіки (*консалтинг* - *consulting*, *транш* - *tranche*, *тренд* - *trend*), високих технологій (*когерер* - *cogenerator*, *фединг* - *feeding*), спорту (*скайбайкеринг* - *skybiking*, *сноубордінг* -

snowboarding), мас-медіа (*niar* - PR, *xim* - hit, *шоубізнес* - show business) та інших [28].

Сприяючи процесу запозичування та еволюції мови загалом, впливають зовнішні та внутрішні фактори. Зовнішні фактори відображають зв'язки мови з різними аспектами людського життя та суспільства, через які відбувається взаємодія історії мови з історією народу. Ці фактори стають детермінантами, які напряму впливають на розвиток лексики. Будь-які зміни у матеріальному світі, суспільних установах та духовному житті людини призводять до потреби у відповідних запозичених термінах.

Внутрішні причини запозичування включають:

- 1) Необхідність уточнення та розширення значень існуючих слів виявляється у використанні термінів, що мають специфічні конотації: наприклад, *аутригер*, *бриг*, *вельбот*, розрізняють назви суден залежно від їх будови та призначення;
- 2) Прагнення в економії мовної системи, наприклад, (укр.) «*кінні змагання для чотирирічних верхових коней*» (англ. *derby*) - *дербі*.

Отже, в різні епохи залежно від спрямованості контактів і світових тенденцій розвитку тих чи інших сфер життя змінюється спрямованість запозичень. Запозичена лексика, при взаємодії з українськими назвами, утворює значний шар лексики, яка активно використовується у мовленні носіїв та відрізняються великою динамічністю. Хронологічна послідовність цього процесу визначається поетапним розвитком зв'язків України з іншими народами. Зі зростанням міжнародних зв'язків, а саме, у контексті глобалізації, хронологічний аспект втрачає своє значення, і спостерігається процес інтернаціоналізації певної частини словникового складу мови.

2.2. Особливості адаптації запозичених слів в українській та новогрецькій лексиці

У сучасній лінгвістиці під процесом запозичення розуміють не лише перенесення іншомовного слова з мови-джерела в чуже мовне середовище, а й адаптивний процес. Під час цього процесу запозичене слово проймає значні семантичні і формальні зміни. В результаті такої трансформації запозичені слова лише віддалено нагадують свою етимологію. Етимологія часто може бути використана лише як імпульс для словотворення або як компонент, що використовується в цьому процесі.

Невід'ємним фактом запозичення є адаптація слова також до фонологічної системи мови, що запозичує, тобто відсутні в мові звуки замінюються на ті, що найближчі. Ця асиміляція відбуватися може поступово, іноді іншомовні слова протягом певного часу зберігають звуки у своїй вимові, у цій мові відсутні. Крім фонетичної, запозичене слово також піддається граматичній (морфологічній) асиміляції. На скільки зовнішній вигляд запозиченого слова відповідає морфологічним моделям запозичення мови, залежить характер цієї асиміляції.

Для кожної мови характерно повільне пристосування запозичених слів до власної фонетичної та морфологічної системи. Запозичені слова народного походження набагато легше адаптувати, особливо якщо це слова, які походять з мови з фонетичною системою, подібною до мови приймаючої мови. Таким є випадок сучасного грецького «*βαπόρι*». Слово походить з італійської (*vapóre*), мови з фонетичною системою, подібною до новогрецької. Його навіть адаптували до морфологічної системи новогрецької мови, оскільки воно приєдналося до категорії іменників середнього роду і відмінюється відповідно до решти слів у цій категорії (*του βαποριού, τα βαπόρια, των βαποριών*). Чим старше запозичення цієї категорії, тим більше можливостей було надано для повного пристосування до фонетичної та морфологічної системи мови, не маючи на увазі, що її адаптація є функцією лише часу. І навпаки, запозичення слів походження важче коригувати. Таким чином, новогрецьке «*σαλέ*» (французьке *chalet*)

було адаптовано до фонетичної системи новогрецької мови з вимовою «салé», у той час як французьке слово вимовляється «шале», але воно не було адаптовано до своєї морфологічної системи, внаслідок чого воно ненаголошене (*του σαλέ, τα σαλέ, των σαλέ*). Дещо рідше трапляється явище непристосування у фонетичній системі: витончена (і тепер часто удавана) вимова слова «*σαμπάνια*» (шампанське) як «*шампана*» показує саме тенденцію деяких французькоомовних триматися ближче до вимови слова «*champagne*».

Слова, однак, не є єдиними продуктами мовного запозичення. Вони є носіями інших мовних елементів, які також можуть стати активними та творчими елементами у мові, яка їх запозичує. Першим таким елементом є фонема. Є випадки (хоча досить рідкісні), коли запозичення відносно великої кількості слів з мови додає нову фонему до фонетичної системи мови, яка запозичує їх. Таким є випадок латинської мови, яка запозичила фонему [γ] через запозичення, які вона отримала від грецької мови, фонема, яка раніше не існувала в її фонетичній системі [27].

Продуктом запозичення також може бути морфологічний елемент: префікс або суфікс. Грецький суфікс *-άρης*, походить від давньогрецького *-άριος*, який, у свою чергу, увійшов у мову через велику кількість латинських слів на *-arius*, що потрапили до грецької мови під час еліністичного періоду. У пізніші часи грецька мова запозичила з турецької мови суфікс *-ί*, й сьогодні він утворює декларативні прикметники на основі кольору, наприклад, «*κεραμιδί*» (колір черепиці). Також, новогрецька мова запозичила з французької суфікс *-έ* для утворення не східних слів, які вказують на спосіб, стан, поведінку і т. д., наприклад, «*κουρελέ*».

Щодо ступеня адаптації, є іменники, які залишаються невідмінюваними на первинній стадії цього процесу, такі як «*μίντια*» (англ. *media*), «*μόντεμ*» (англ. *modem*), «*ντραμς*» (англ. *drums*, від *drum* у множині). Останнє відноситься до

категорії запозичених іменників, які вводяться в новогрецьку мову у множині, так як вони використовуються так само і в англійській. Ще одним схожим прикладом є «σεντς» (англ. *cent*), множина *cents* [27].

У словниках омонімів наведені приклади запозичень, які, коли введені до грецької мови, мають однакове значення, але використовується для двох значень. Такі приклади включають слово «τζαζ» як іменник, що вказує на жанр музики (англ. *jazz*) та прикметник «τζαζ», що вказує на особу, яка живе у своєму світі з особливою поведінкою, що відрізняється від суспільно прийнятої (англ. *jazz*). Також слово «τζιν» (англ. *jean*) означає конкретний вид штанів, в той час як термін слова «τζιν» (англ. *jin*) (з іншим написанням в англійській мові) означає вид алкогольного напою [33].

При потраплянні в мову-реципієнт, запозичене слово неодмінно пристосовується до її системи, перш за все на фонетичному рівні. Фонетична адаптація запозичень обумовлюється впливом артикуляційної бази рідної мови. Для відтворення звукової форми слова може застосовуватися транскрибування, яке передбачає послідовне відтворення звукового складу мови. Важливо зазначити, що існують три типи транскрибування: фонологічне, фонетичне та морфологічне. Останнє з них використовується вкрай рідко [32].

Під час транскрибування для адаптації до фонологічних закономірностей мови-реципієнта запозичення може пройти через процеси звукової зміни, додавання, відпадання та зміщення. Мовці, використовуючи іншомовне слово, стараються наблизити його звуковий склад до моделі мови-джерела. Але варто зауважити, що фонологічні моделі мови-отримувача та мови-реципієнта не завжди збігаються, що змушує мовців замінювати звуки. Також у мові-реципієнта може бути кілька варіантів фонематичної реалізації одного звуку [32].

Вивчаючи адаптацію запозичень на лексико-семантичному рівні, Л.М. Архипенко виділяє кілька етапів:

- 1) Початковий етап, на якому спостерігається втрата стилістичного відтінку через екзотизм або варваризм. За Л.М. Архипенком, всі слова, що потрапляють у мову-одержувача, на початку проходять етап варваризму або екзотизму, оскільки вони представляють поняття, реалії, що є новими для мови-одержувача і характерними лише для країни джерела. Через певний час та різні чинники слово стає «своїм». Також спостерігається неоднозначність меж визначення та легкість семантичних зсувів, а визначення значення слова у формі речення надається в дужках. Використання двох слів з однаковим значенням - одне запозичене, а інше власне, де перевага може бути надана власному слову або виразу.
- 2) На етапі поглибленого адаптування відбувається більш глибоке проникнення запозичених слів у мову-одержувача. Нейтральні екзотизми зазнають трансформації, перетворюючись на слова, що вже мають активне вживання в мові. Пояснення значення запозичених слів відпадає, оскільки вони стають вже зрозумілими та відомими користувачам. Також на цьому етапі спостерігається більша точність в значеннях та збагачення лексичного складу мови завдяки розподілу значень та можливості використання дублетних форм. Змінюється стилістичний характер слів відповідно до контексту та сприйняття аудиторією.
- 3) На останньому етапі, що є етапом повного засвоєння, спостерігається повне інтегрування запозичених слів у мовну систему. Рідні слова поступово вилучаються з активного вживання, оскільки запозичені вже стають їх повноцінними заміниками. Це супроводжується набуттям запозиченими словами нових значень, які можуть бути як прямими, так і переносними, та яких не існує у мові-джерелі. Адаптація на цьому

етапі може мати різний ступінь інтенсивності, від низького до найвищого, в залежності від ступеня проникнення та використання запозичених слів у мовленні [1, 6-7 с.].

Семантика слів, які ми запозичуємо з інших мов, за М.П. Кочерганом, часто має відмінності від семантики їхніх коренів у мові-джерелі. Мовознавець намагається охопити різноманітні випадки цієї диференціації: наприклад, існують слова, які втрачають свою оригінальну полісемію при перекладі, коли вони мають значно ширший спектр значень у джерельній мові, а у приймаючій мові обмежуються лише декількома; також варто згадати про ситуації, коли слово змінює свою семантику через спеціалізацію в новому контексті; крім цього, можливість розширення або зміни семантики, коли слово набуває нових значень, або отримує інші відтінки вживання, порівняно з його первинним значенням [15].

Зміни на семантичному рівні мають подвійний характер: з одного боку, слова, що були запозичені та адаптовані до іншої лексико-семантичної системи, відчують вплив цієї системи; з іншого боку, сама семантична система мови, яка приймає слово, також змінюється під впливом цього запозичення. Варто також відзначити, що семантична адаптація слів може залежати від змін у семантиці слова в проміжних мовах, через які воно пройшло до приймаючої мови. Під час вивчення іншомовних слів на семантичному рівні можна виявити декілька явищ: збереження семантичної структури слова, що було запозичене; обмеження або розширення семантичної структури слова в новому контексті [15, с. 22-23].

Я.В. Битківська розглядає кілька тенденцій у трансфері лексичного значення англійських слів у сучасну українську мову: повне збереження значення (це поняття вона називає «нульова транссемантизація»); часткові зміни в значенні (звуження або розширення); поєднання різних семантичних модифікацій; деривація нового значення англіцизмів [3].

О.В. Степанюк розподіляє запозичені слова в українській мові на дві групи залежно від їх адаптації: перша - це слова, які зберігають свою структуру без змін у граматичному плані; друга - це слова з більшою полісемією, які можуть зазнавати змін у семантиці [19].

У своєму дослідженні англійських запозичень в українській мові Дьолог О.С. зазначає, що через вплив мови реклами та ЗМІ в українському лексичному арсеналі з'являється значна кількість запозичень. Цей процес часто відбувається безпосередньо з англійської мови, зазвичай уснописемним шляхом, оскільки реклама, як правило, використовує аудіовізуальні засоби впливу. Мета реклами полягає в привертанні уваги україномовного аудиторіуму, часто замасковуючи звичайні поняття під екзотичними термінами [10]. Наприклад, *дайджест* - це огляд, *спрей* - розбризкувач, *інтерв'ю* - бесіда, *мейкап* - макіяж, *бізнес* - справа, *бренд* - торгова марка, *менеджер* - керівник, *гаджет* - пристрій, *спринт* - швидкісний біг, *френдліст* - список друзів, *блог* - онлайн-щоденник, *чат* - розмова в мережі, *імідж* - образ, *селфі* - фото себе, *флешмоб* - масова акція, *ретвіт* - повторення твіту, *прайм-тайм* - найкращий час, *флаєр* - листівка, *дистриб'ютор* - розповсюджувач, *арттерапія* - лікування мистецтвом, *вебсайт* - інтернет-сторінка, *тренд* - мода, *тенденція*, *хештег* - тематичний тег тощо.

Запозичення з різних мов і культур, починаючи від тюркських племен та закінчуючи англійськими термінами сучасності, свідчать про багатовікову історію взаємодії українського народу з іншими етносами та цивілізаціями. Цей процес запозичення обумовлений як зовнішніми факторами, такими як торгівля та політичні зв'язки, так і внутрішніми, що відображають потребу уточнення значень та економію мовної системи. Сучасний український лексикон - це результат довгої історії, коли мова змінювалася та збагачувалася новими елементами. Такий розвиток мови не лише підсилює її

різноманіття, а й свідчить про постійне живлення культурного спадку та її адаптацію до змін у світі.

Висновки до розділу 2

У другому розділі було досліджено історичний аспект запозичених слів в українській та новогрецькій мовах, а також процес їх адаптації. Таким чином, було виявлено, як ці дві мови протягом часу взаємодіяли з різними культурами та мовами, включаючи латинську, турецьку, італійську, німецьку, французьку та інші, розглядаючи історичний аспект запозичень. Ми дізналися, що цей обмін лексичними елементами був не лише результатом політичних, соціальних та культурних контактів, а й відображенням динамічного розвитку обох мов.

Особливу увагу також приділено процесу адаптації запозичень українською та новогрецькою мовами. На першому етапі запозичення відбувається в результаті контакту з іншими культурами та мовами. Потім починається процес адаптації, що включає фонетичну та морфологічну трансформацію запозичених слів відповідно до правил та структур української та новогрецької мов. Ми виявили різні стратегії асиміляції та трансформації запозичених слів, від збереження їхньої початкової форми до створення нових словоформ відповідно до граматичних та фонетичних особливостей рідної мови, а також з'ясували, що є три етапи засвоєння запозичення: початковий, поглиблений і етап повного засвоєння. Цей аналіз дозволив нам зрозуміти, яким чином українська та новогрецька мови збагачувалися за рахунок взаємодії з іншими мовами та культурами, а також як ця адаптація формувала їхню лексичну та культурну спадщину.

Насамкінець, слід зазначити, що запозичення відіграють важливу роль у розвитку та збагаченні мовної спадщини українського та новогрецького народів. Розуміння цього процесу дозволяє краще зрозуміти історію,

культуру та менталітет цих народів, а також сприяє збереженню та розвитку мовного розмаїття.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

У курсовій роботі було досліджено поняття запозичення як джерело збагачення та невіддільний елемент розвитку лексичного складу новогрецької та української мов. Ми визначили поняття запозичення та підходи до його тлумачення у багатьох вчених. Досліджені також основні типи та класифікації запозичень, що виявило різноманітність аспектів та процесів мовних контактів. Розглянуто історичний процес появи та адаптації в новогрецькій мові запозичених слів з інших мов, зазначено особливості іншомовних слів у новогрецькій та українській мові.

З чого можна зробити висновок, що запозичення – це процес перенесення деякого елемента (слів, фонем, синтаксису тощо) іншої мови в іншу мову під час міжмовного контакту, а також самого елемента, перенесеного з однієї мови в іншу. Запозичення може відбуватися як у результаті свідомого впливу, так і під впливом різних соціокультурних факторів.

Запозичення – невід’ємна частина будь-якої мови. Воно відіграє важливу роль в еволюції мови, збагачуючи словниковий запас мови та роблячи його більш яскравим. Запозичення в українській та новогрецькій мовах значно впливають на їхній лексичний склад, збагачуючи їх новими словами та фразеологізмами. Цей процес як розширює словниковий запас мов, а й відбиває історичні, соціокультурні та економічні зв'язки між народами.

Матеріали проведеного дослідження можуть бути використані для поповнення бази теоретичних знань про запозичення в українській мові, а також при вивченні новогрецької мови та її лексики. Отримані результати доповнили знання про запозичення в українській та новогрецькій лексиці новими фактичними даними та матеріалами. Дослідження також показало, що запозичення можуть бути різними за походженням та характером. Вони можуть бути адаптовані під фонетичну та морфологічну структуру

української та новогрецької мов, а також можуть зберігати свою оригінальну форму, що створює різноманітність у мовному матеріалі.

Подальші дослідження в цьому напрямі можуть бути спрямовані на більш поглиблений аналіз конкретних випадків запозичень та їх впливу на лексико-граматичну структуру та стиль мови, що відкриває нові перспективи для розуміння процесів розвитку мови та міжкультурної взаємодії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Архипенко, Л. М. (2005). Іншомовні лексичні запозичення в українській мові: етапи і ступені адаптації (на матеріалі англіцизмів у пресі кінця ХХ – початку ХХІ ст.): дис. канд. філол. наук: 10.02.01. Харків, Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна.
2. Білоусова, Т. (2020). Іван Огієнко про польські запозичення в українській мові. Вітальне слово генерального консула Республіки Польща у м. Вінниця (Україна), 28.
3. Битківська, Я. В. (2008). Тенденції засвоєння і розвитку семантики англіцизмів у сучасній українській мові: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.01 «Українська мова». Івано-Франківськ.
4. Блумфілд, Л. (1968). Язык. М.: Изд-во "Прогресс".
5. Бодик, О. П. (2011). Сучасна українська літературна мова. Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури.
6. Бодуэн де Куртенэ, И. А. (1963). Избранные труды по общему языкознанию. Т. 2. М.: АН СССР.
7. Боярова, Л. Г. (2020). Німецькі запозичення в українській термінології. Лінгвістичні дослідження, 52, 51-63.
8. Вайнрайх, У. (1979). Языковые контакты. Состояние и проблемы исследования. Киев: Вища школа.
9. Гаркавец, О.М. (1999). Уруми Надазов'я: Історія, мова, казки, пісні, загадки, прислів'я, писемні пам'ятки. Алма-Ата: Український культурний центр.
10. Дьолог, О. С. (2011). Процес адаптації новітніх англійських запозичень у сучасному українському мовленні. Ученые записки Крымского

- федерального університета імені ВІ Вернадського. Філологіческие науки, 24(4-2), 118-121
11. Жлуктенко, Ю.О. (1966). Мовні контакти. Проблеми інтерлінгвістики. Київ: Видавництво Київського університету.
  12. Звавчак, І.М. (2006). Системність, динаміка, кодифікація слів з міжнародними кореневими компонентами в сучасній українській мові: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра філол. наук. Київ: НАН України, Інститут української мови.
  13. Кислюк, Л. П. (2000). Словотвірний потенціал запозичень у сучасній українській літературній мові (на матеріалі англійських та німецьких запозичень): автореф. дис. канд. філол. наук: 10.02.15 «Загальне мовознавство». Київ.
  14. Кочан, І.М. (2006). Системність, динаміка, кодифікація слів з міжнародними кореневими компонентами в сучасній українській мові: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра філол. наук. Київ: НАН України, Інститут української мови.
  15. Кочерган, М. П. (2010). Загальне мовознавство. Київ: ВЦ "Академія".
  16. Мороховський, О.М. (1984). Деякі питання теорії (іншомовних) запозичень. Мовознавство, 1, 19.
  17. Олійник, А.Д. (2002). Роль запозичень-англіцизмів у розвитку сучасної української мікроекономічної термінології: Автореф. дис. канд. філолог. наук: 10.02.01. Київський національний університет імені Тараса Шевченка.
  18. Сімонок, В. П. (2015). Лексичні запозичення в українській мові: історико-соціолінгвістичний аспект. Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя]. Філологічні науки, 1, 89-94.

19. Степанюк, О.В. (1997). Стилiстичнi функцiї запозичень у поетичнiй творчостi Л. Костенко: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. фiлол. наук: спец. 10.02.01 «Українська мова». Київ.
20. Шпербер, В. (1972). К соотношению между лужицкими и немецкими топонимами в двуязычной Лужице. В Новое в лингвистике. Языковые контакты (с. 383-397). Москва.
21. Haugen, E. (1972). The Analysis of Linguistic Borrowing. В Ecology of language: Essays by Haugen (с. 113–119). Stanford University Press.
22. Marty, A. (1908). Untersuchungen zur Grundlegung der allgemeinen Grammatik und Sprachphilosophie. Halle.
23. Tonet, H. (1964). "Ιστορία της νέας ελληνικής γλωσσας". Αθήνα.
24. Παπαναστασίου, Γ. (2001). Γλωσσικός δανεισμός.
25. Παπαδημητρίου, Ν. (2004). Παρελθόν το αργό ΔΙΚΑΤΣΑ, έρχεται ο γρήγορος ΟΑΤΑΠ. ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ, 102, 12.
26. Παπαδοπούλου, Ο. (2014). Πτυχιακή εργασία: «Η επιρροή της αγγλικής στη νέα ελληνική: εξέταση νεοεισαχθέντων αγγλισμών». Πατры.
27. Σκιαδάς, Γ. Τα δάνεια της Νεοελληνικής από την Αγγλική Γλώσσα - Μορφολογική ανάλυση, 2014

ДОВІДКОВІ ДЖЕРЕЛА

28. Русанівський, В. М. (Ред.). (1983). Історія української мови. Лексика і фразеологія. Київ: Наукова думка.
29. Марузо, Ж. (1960). Словарь лингвистических терминов (Вступ. В. А. Звегинцев; пер. з фр. Н. Д. Андреева). Москва: Изд-во иностранной литературы.
30. Селіванова, О. О. (2010). Лінгвістична енциклопедія. Полтава: Довкілля-К.

31. Українська мова Енциклопедія. (2000). Київ: Українська енциклопедія.
32. Hafetz, O. (б.р.). Phonological and Morphological Integration of Loanwords into Egyptian Arabic [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <https://journals.openedition.org/ema/1958>
33. Μπαμπινιώτης, Γ. (1998). Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας. Αθήνη: Κέντρο Λεξικολογίας.
34. Κωνσταντίνου, Ε. Ι. (1992). "Λεξικό των Ξένων Λέξεων στην Ελληνική Γλώσσα".